

**ШКІЛЬНА БІБЛІОТЕКА
УКРАЇНСЬКОЇ ТА СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Ліман Френк Баум

ЧУДЕСНА КРАЇНА

Oz

Харків
«ФОЛІО»
2020

Зміст

Від автора	7
Тіп майструє Гарбузову Голову	9
Життєдайний порошок	15
Втеча	24
Як Тіп випробовував чародійство	31
Пробудження Козли	36
Джек Гарбузова Голова їде до Смарагдового міста	43
Їхня Величність Опудало	52
Заколотницька армія генералки Джинджур	61
Опудало замислює втечу	70
Подорож до Залізного Лісоруба	79
Нержавіючий Імператор	87
М-р Н. З. Довгоносик, В. О.	96
Історія Битого Жука	104
Стара Момбай вдається до чаклунства	112
Бранці Королеви	119
Опудало у глибоких роздумах	127
На крилах Гампа	135
У гавиному гнізді	142
Уславлені чудодійні пігулки бажань від доктора Нікідіка	153
Опудало звертається по допомогу до Глінди Доброї	163
Залізний Лісоруб зриває троянду	174
Перетворення старої Момбай	182
Принцеса Озма країни Оз	188
Багатий той, кому не треба більше	198

ТІП МАЙСТРУЄ ГАРБУЗОВУ ГОЛОВУ

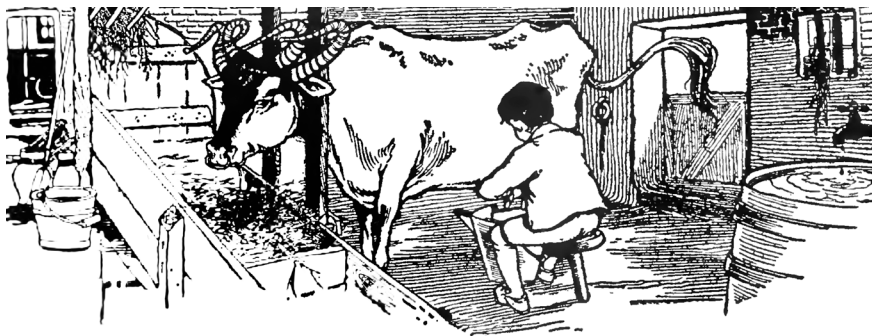
країні Левконії, що лежить на північ від країни Оз, жив такий собі хлопець на ім'я просто Тіп. Узагалі-то це далеко не повне ім'я, бо, як стверджувала стара Момбай, повне його ім'я було Тіппетаріус; та навіщо пам'ятати повне, коли він відгукується й на Тіпа.

Батьків своїх хлопець не пам'ятав, ще малим дитям його віддали на виховання старій Момбай, слава про яку, треба чесно визнати, була далеко не найкращою.

Це тому, що левконці мали всі підстави підозрювати її у справах чаклунських і тому сторонилися її.

Утім, чаклункою у повному сенсі вона не була, бо Добра Чаклунка, що правила цією частиною Чарівної країни, суворо-пресуворо заборонила будь-яким чаклункам навіть перебувати в її володіннях. Ось чому Тіпова опікунка, як би їй не кортіло займатися справжнім чаклунством, добре розуміла, що чаклунство тут поза законом і про більше, ніж мати славу звичайної ворожки чи хоча б знахарки, годі було й мріяти.

У домашні обов'язки Тіпа входило носити з лісу хмиз, на якому стара розводила вогонь, щоб варити своє зілля. А ще він, звичайно, працював у полі: сапав куку-

рудзу та ламав качани, а ще — годував поросят; а ще — доїв чотирирогу корову, якою неабияк пишалася стара Момбай.

Та не подумайте, ніби він тільки й знав, що працював не покладаючи рук, бо радше ставився до роботи так: що занадто, те не добре. Отож, коли його посилали до лісу, то він завжди знаходив хвильку-другу залізти на дерево та набрати пташиних яєць, чи поганяти виводок диких кроликів, чи посидіти із саморобною вудкою з саморобним гачком на березі річки. Потім похапки він набирив оберемок хмизу й волік його додому. Коли ж він мав працювати в полі, а високі стебла кукурудзи ховали його від пильного ока Момбай, Тіп частенько забавляв себе тим, що розворушував ховрашині нори або, якщо був такий настрій, лягав горілиць між рядками кукурудзи та й куняв собі там. Ось так, докладаючи певних зусиль не робити зайве, він і ріс собі і дужим, і здоровим, яким і має рости сільський хлопець.

Незвичні здібності Момбай частенько лякали її сусідів, і через те вони ставилися до неї з пересторогою, змішаною з повагою, а щодо Тіпа, то той терпіти її не міг і цього навіть не приховував. Насправді він міг би й краще ставитись до старої, враховуючи хоча б те, що вона була, що там не кажи, його опікункою.

У Момбай на кукурудзяних полях деінде між рядками росли гарбузи; золотисто-червоні, вони так і кидалися в очі серед зелених кукурудзяних стеблин. З року в рік їх садили і ретельно доглядали, аби підгодовувати чотирирогу корову взимку. Та одного дня, коли всю кукурудзу вже порубали на силос і Тіп тягав гарбузи до хліва, він раптом вирішив, що непогано було б вирізати з гарбуза щось схоже на людську голову, якою потім добряче налякати стару.

Тож він вибрав підхожого великого гарбуза з яскравими помаранчево-червоними боками і взявся за роботу. Кінчиком ножа він старанно виколупав дві круглі дірки, що мали слугувати за очі, потім трикутником вирізав ніс, а наостанок — рота, що вигином нагадував місяць-молодик. Обличчя, коли воно було завершено, навряд чи можна було назвати вродливим, та посмішка вийшла така велика й широка і така щира, що навіть Тіп не втримався і розсміявся, дивлячись на своє творіння.

Хлопець ріс сам і товаришів не мав, тож не знав, що хлопці часто бавляться тим, що видовбують із гарбуза м'якоть і так само вирізають очі, носа й рота, а всередину вставляють запалену свічку, аби такою головою когось налякати. Якби він це знав, то, може, тим усе це й скінчилося б, та він пішов далі й вирішив змайструвати щось таке, що було б схоже на людину, тільки з гарбузовою головою, і таким страхопудом добряче налякати стару Момбай, коли та зіткнеться з ним носом до носа.

«І тоді, — мовив Тіп сам собі з усмішкою, — вона заверещить голосніше, ніж ота бура льоха, коли її смикнути за хвоста, а тіпати від жаху її буде сильніше, ніж ото тіпало мене торік, як зліг від лихоманки!»

Часу, аби виконати задум, у нього було більш ніж достатньо, бо Момбай пішла до села, як сама сказала, чогось накупити про запас, а дорога займала добрих два дні.

Із цими думками він узяв сокиру, пішов до лісу, вибрав два-три міцних та струнких деревця, зрубав їх та обтесав від гілок і листя. І з тих жердин вирішив змайструвати руки й ноги свого страхопуда, а для тулуба надер товстої кори з кремезного старого дерева; не без зусиль він скрутив кору в такий собі сувій підхожого розміру і скріпив краї дерев'яними кілочками.

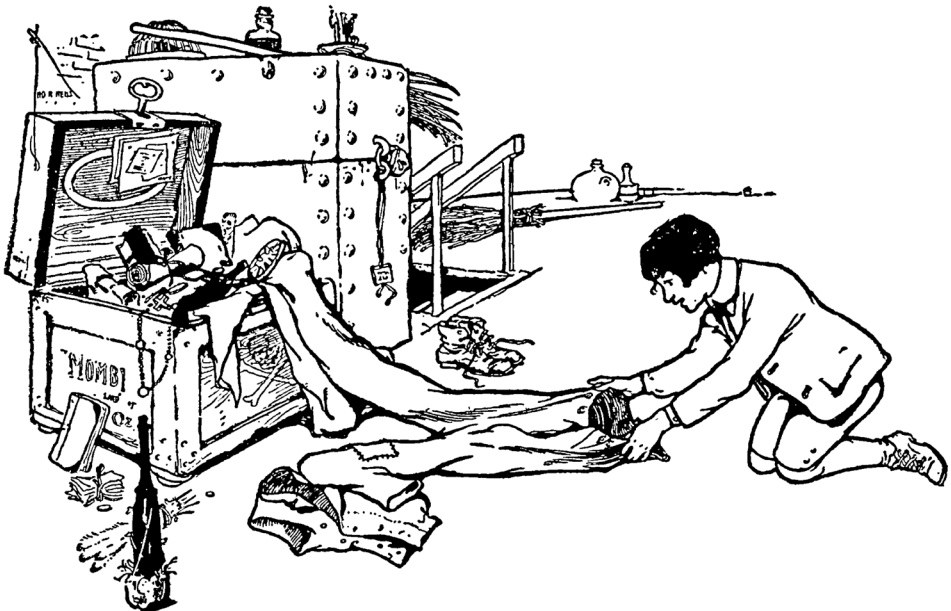
Весело насвистуючи, він старанно припасував до тулуба руки й ноги, ретельно вистругані. Робота доходила кінця, як почало смеркати, і Тіп згадав, що йому ще доїти корову та годувати поросят. Майструвати дерев'яного чоловічка в сутінках було неможливо, тож він звалив його собі на горба й притягнув додому.

Увечері при світлі вогнища на кухні Тіп старанно закруглив усі гострі кути і застругав усі сучки та задирки. Потому він прихилив чоловічка до стіни та полюбувався на нього. Чоловічок вийшов на славу: стрункий та високий, навіть як на дорослого чоловіка — в очах хлопчика це було великою чеснотою, бо він і сам хотів би вирости такого ж зросту.

А вранці, вивчаючи свій витвір, він виявив, що зовсім забув про шию, на якій стирчала би гарбузова голова. Тож він знову пішов до лісу — добре, що туди було рукою сягнути, і вирубав пару цурок, щоб завершити своє створіння. Удома він зробив із цурок хрестовину, а в перехресті вивертів дірку — встромити шию, щоб голова сиділа на плечах. Цурку, яка мала слугувати за шию, він зверху загострив і насадив на неї гарбуза і результатом залишився задоволений: голову можна були повертати як в один бік, так і в інший, як забажаєш, а руки й ноги згиналися так, що можна було поставити чи посадити страхопуда у будь-яку поставу за бажанням...

— А ось тепер, — проголосив Тіп із гордістю, — він вийшов хоч куди і здатен вичавити не один зойк із старої Момбай! Єдине, що залишається, — це добре його вдягнути.

А от із цим вийшла заминка. Тіпу довелося перетрусити всю велику скриню, в якій Момбай тримала скарби та дорогий для неї мотлох, і на самому споді відкопав якісь дивні пур-

пурові штани, червону сорочку та рожеву безрукавку в білий горошок. Усе це він згріб до купи й давай виряджати своє створіння, і хоч манаття на того виявилось замале, та дженджик із страхопуда вийшов хоч куди. Аби вбрання було повним, Тіп начепив на страхопуда в'язані старі панчохи Момбай та свої власні, вельми підтопані черевики і так захопився плодами своєї праці, що аж в танок пустився і залився щасливим хлоп'ячим сміхом.

— Треба дати йому ім'я! — у захваті вигукнув він. — Такий славний страхопуд, як цей, безперечно, мусить мати ім'я. А наречу-но я його, — додав він, задумавшись на якусь мить, — Джек Гарбузова Голова!